УДК 37.018.43:004

Коневщинська Ольга Еммануїлівна
к.пед.н.,с.н.с., вчений секретар
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, м. Київ, Україна
Ok17188vk@ukr.net

Литвинова Світлана Григорівна
к.пед.н., с.н.с., завідувач відділу технологій відкритого навчального середовища
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, м. Київ, Україна
litvinova@i.ua

ЕЛЕКТРОННІ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СКЛАДНИК СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Анотація. У статті проаналізовано сутність понять термінологічного ряду «медіа», «соціальні медіа», «соціальні електронні мережі», «технології Web 2.0» у площині досліджуваної проблеми. Здійснено аналіз останніх публікацій щодо дослідження можливостей використання сервісів соціальних медіа з метою формування медіаінформаційної грамотності суб'єктів навчання і здійснення інноваційної діяльності в освітній практиці. Представлено авторське бачення системи соціальних медіа у контексті застосування їх у загальноосвітніх навчальних закладах. Досліджено роль мережних технологій як необхідного додаткового інструментарію для підвищення якості освітнього процесу. Проаналізовано педагогічний досвід використання сервісів електронних соціальних мереж у навчанні дітей і молоді.

Ключові слова: новітні медіа**;** соціальні медіа; соціальні електронні мережі.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Вивчення зарубіжного досвіду щодо урядових ініціатив різних країн з питань розвитку мережних інфраструктур свідчить про те, що використання передових засобів ІКТ зокрема сервісів і технологій хмарних обчислень, цифрових медіа і медіатехнологій, належать до першочергових завдань у сфері інформатизації освіти, розвитку відкритого науково-освітнього простору. У вирішенні цих питань провідну роль відіграють міжнародні організації, що надають відповідну підтримку, серед яких:Європейська Комісія(EuropeanCommission), ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та ін. У межах реалізації зазначених ініціатив серед багатьох інших міжнародних документів, у 2013 році прийнято концептуальний документ «Цифрова наука» (DigitalScience), у якому визначено політику цифрової науки, спрямовану на більш широке й ефективніше використання електронних інфраструктур в Європі [2,40]. У документі прийнятому у 2008 році Резолюції Європарламенту з медіаграмотності у світі цифрових технологій наголошується, що межі між всіма видами медіа (аудіовізуальними і друкарськими, традиційними і цифровими) стираються, і різні форми медіа зближуються в технічному і змістовому плані; новізасобимасовоїкомунікаціїпроникаютьувсісферилюдськогожиттязавдякиінноваційн имтехнологіям; ці нові медіа стимулюють громадян бути активнішими медіа користувачами[9].

На нинішньому етапі розвитку вітчизняної системи освіти,серед пріоритетних напрямів інтегрування ІКТ в освітню галузь, спрямованих на розвиток Інтернет-культури, йдеться про першочергові завдання щодо розроблення і розповсюдження конкретних інструментів ІКТ для вирішення освітніх завдань, забезпечення оперативного он-лайн доступу до освітньо-наукових ресурсів, публікацій та інших

© О. Е.Коневщинська, С. Г. Литвинова, 2016.

даних, створення і розвитку платформ та інструментів, що уможливлюють широкомасштабну співпрацю в умовах віддаленого доступу[2,40].

Для вітчизняної освітньої галузі одним із нормативних документів на державному рівні стала оновлена у 2016 році «Концепція впровадження медіаосвіти в Україні», де визначено, що «…Концепція є важливою складовою модернізації освіти, яка сприятиме побудові в країні інформаційного суспільства, розбудові ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічно підготувати дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формувати у громадян медіа інформаційну грамотність і медіакультуру відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей» [8].

У вихідних положеннях Концепції представлено визначення сучасної системи мас-медіа,що розподіляється на традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій[8]. В останні роки активно розвиваються й виходять на перші позиції сервіси, що дістали спільну назву «соціальні медіа».

Здійснений аналіз наукових джерел [1–11], дає підставу для твердження, щострімке зростання популярності соціальних медіа, зокрема Інтернет-сервісів, мережних технологій, цифрових медіа,сприяє здійсненню ефективної освітньої діяльності, всебічному розвитку суб'єктів навчального процесу відповідно до їх індивідуальних потреб і вимог суспільства. Інтернет-простір став новим засобом соціалізації особистості, новою формою звернення до інформаційних джерел.

Упровадження нових форм, методів і сучасних засобів для ефективної організації навчально-виховного процесу в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами,передбачає опанування новими технічними знаннями, вміннями аналізувати отримувані відомості, оцінювати їх достовірність і корисність при вирішенні різноманітних життєвих завдань, розвиток навичок володіння новим інструментарієм сервісів та Інтернет-технологій.

Отже, враховуючи вищесказане, не викликає сумніву актуальність пошуку відповіді на проблемне питання щодо можливості обґрунтованого використання сервісів соціальних медіа з метою формування медіаінформаційної грамотності суб'єктів навчання та здійснення інноваційної діяльності в освітній практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здійснено аналіз джерельної бази досліджень вітчизняних учених, серед яких Биков В., Гуревич Р., Патаракін Е.,Фещенко А., Онкович Г., щодо обґрунтування питань інформатизації освіти, визначення актуальності застосування науково-освітніх інформаційних мереж для забезпечення інформаційного підтримування освіти й науки. Проблематика соціальної взаємодіїв мережі Інтернет розкривається у дослідженнях Ю. Бабаєва, А. Жичкіна, В. Іванова та ін. Можливість впровадження й активного використання сервісів соціальних медіа, зокрема електронних соціальних мереж у навчальному процесі представлено у роботах Вилегжанінової І., Дюлічевої Ю.,Кучаковської Г., Палій С., Тверезовської Н., Пінчук О.П., Литвинової С.Г., Івашньової С.В., Клименко О.А. та ін.

У працях зарубіжних учених У.Карлсона, Р.К'юби, Л.Мастермана, С.Мінккінена, Дж. Сіменса, К. Фон Файлітцена та ін.. розкривається специфіка медіатехнологій, їх ключові аспекти;зарубіжних соціологів Н. Бейма, П. Коллока, С. Кайзлера, Г. Рейнгольда, Л. Спрелла, С. Херрінга та ін. теорії соціальних мереж досліджували А. Бейвлас, С. Берковіц, П. Марсдеа, Дж. Морено, Б.Уеллман, Л. Фріман та ін.;важливі

аспекти теорії електронного й безперервного навчання розкриті в працях Г.Велетсіаноса, О.Герасимчука, Дж. Сіменса та ін.

Мета статтіполягає в обґрунтуванні можливостей використання сервісів соціальних медіа з метою формування медіаінформаційної грамотності суб'єктів навчання і здійснення інноваційної діяльності в освітній практиці.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Запропоноване дослідження виконується в Інституті інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України в межах науково-дослідної роботи «Формування інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників на основі технологій електронних соціальних мереж» (ДР 0115U002232). Під час проведеного дослідження щодо можливостей використання навчального контенту деяких розглянутих сервісів і технологій електронних соціальних мереж в освітній практиці з метою формування медіаінформаційної грамотності суб'єктів навчання і підвищення ефективності навчального процесу було використано комплекс теоретичних і емпіричних методів, серед яких: систематизація термінологічного поля, системний і порівняльний аналіз психолого-педагогічної, навчально-методичної та науково-технічної літератури з проблеми дослідження.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Значний вплив сучасної системи медіа на всі верстви населення спричинений зростаючою необхідністю їх використання з метою навчання, розвитку, розваг, соціальної діяльності, вирішення побутових питань тощо.

Здійснивши аналіз світових і вітчизняних тенденцій у галузі освіти, наголосимо, що сучасна система медіа потужно й суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання, стають засобом дистанційної і джерелом неформальної освіти. До цього додаються недосконалий захист молоді від шкідливого медіаконтенту, що може шкодити її здоров'ю та розвитку, відсутність механізмів ефективної саморегуляції інформаційного ринку, які не допускали б недоброякісної медіапродукції, інших соціально шкідливих інформаційних впливів.

Нині не залишає сумніву актуальність проблеми щодо можливості застосування медіа, зокрема соціальних медіа, сервісів Інтернет-технологій у системі освіти з метою підготовки особистості до безпечної й ефективної діяльності у сучасному медійному та інформаційно-освітньому просторі.

На даний час, попри багато численні публікації з дослідження медіа спостерігається певна змішаність щодо єдиного визначення цього феномену. Розглянемо різні підходи до визначення сутності дефініцій «медіа», «мультимедіа», «соціальні медіа», «електронні соціальні мережі» та дотичних до них понять у термінологічному полі досліджуваної проблеми.

В Енциклопедії освіти АПН України (2008 р.) надано таке тлумачення: «…поняття *медіа*(з лат.medium–засіб) використовується в усьому світі як синонім засобів масової інформації та комунікації. До них традиційно зараховують друковані видання, преса, фотографія, звукозапис, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, зокрема Інтернет. Під поняттям *мультимедіа* (англ. multimediaвід лат. Multum–багато,medium – засоби) розуміється комплекс апаратних і програмних засобів, які надають можливість користувачеві працювати в

діалоговому режимі з різними типами інформації (графікою, текстом, звуком, відео), організованими в єдину систему».

У педагогічній літературі колектив українських науковців[9]зазначає, що медіа так інтегрувалися у повсякденний життєвий простір, що більшість людей їх просто не помічають, а тому не здатні критично оцінювати, піддавати сумніву все що вони читають або сприймають через візуальні образи та звуки. У контексті сьогодення *медіа* залишається посередником між читацькою, глядацькою, слухацькою аудиторіями через книжки, періодичну пресу, радіо, телебачення,кінематограф, Інтернет-медіа, ІКТ засоби нового покоління та ін.. У комунікаційній сфері, *медіа* – це канали й інструменти соціуму, що використовуються для зберігання, передавання даних,в освітній сфері у навчанні, медіа використовується як допоміжний науковий і технічний засіб.

У своєму дослідженні Шульга М.[10] здійснила спробу систематизувати наявні соціальні медіа, виокремити зв'язки досліджуваної системи, розкрити сутність та розмежувати поняття «соціальні медіа», «новітні медіа», «сервіси Web2.0», навколо яких точаться проблемні дискусії. Так, за висновком автора, соціальні медіа можна розглядати як сукупність пов'язаних між собою елементів,що відображають діяльність людини, а саме: комунікація; співпраця; фото/відео/аудіо-шерінг; відгуки та думки; дозвілля; інформаційні агрегатори.

Розглянемо більш детально наявні види соціальних медіа, що торкаються різних сфер життєдіяльності людини.

До сфери комунікації віднесено:

- блоги (Blogger, LiveJournal, Open Diary, TypePad, WordPress, Vox, ExpressionEngine, Xanga та ін..);
- мікроблоги (Twitter, Google+, Futurbra, Tumbir, Fmylife);
- соціальні мережі (Facebook, LinkedIn, MySpace, Orkut, Skyrok, Вконтакте, Одноклассники та ін.);
- агрегації соціальних мереж (NutshellMail, FriendFeedта ін..);
- заходи (Upcoming, Eventful, Meetup.com та ін..).

До сфери***співпраці*** віднесено:

- Вікі (Wikipedia, PBwiki, Wetpaint)
- соціальні закладки (Delicious, Mister Wong, Habrahabr, StumbleUpon, Google Reader, CiteULikeта ін..);
- соціальні новинники (Digg, Pikabu, Newsland, Reddit, NowPublicта ін..);
- Opinion- сайти (epinions, Yelp та ін..).

До **шерengу** (*взаємодія, зворотній зв'язок*)з використанням ***мультимедіа*** сервісів належать:

- фото-шерінг (Flickr, Zooomr, Photobucket, SmugMug, Picasa,Pinterest та ін.);
- відео-шерінг(YouTube, Vimeo, Instagram, Dailymotion, RuTude та ін.);
- лайвкастінг (Ustream.tv, Justin.tv, Stickam, Skype та ін.);
- аудіо-шерінг (imeem, The Hype Machine, Last.fm та ін.)

До сфери ***дозвілля*** віднесено:

- медіа платформи та платформи дозвілля (CiscoEos та ін.);
- віртуальні світи (Second Life, The Sims Online, Forterrata ін.);
- Гейм-шерінг (Miniclip, Kongregate та ін..).

До ***інформаційнихагрегаторів*** віднесено (AlterGeo, GoogleLocator, Netvibes, Twineта ін.) [10].

Емнісоціальні медіа – це канали й інструменти передачі відомостей, вони розширюють можливості у будь-якій сфері діяльності людини, і освітня– не є виключенням.

За визначенням автора [10]«***соціальні медіа»*** – це медіа, розроблені для поширення відомостей через соціальну інтерактивність з використанням доступних технік. Соціальні медіа підтримують людську потребу взаємодії, використовуючи Інтернет-сервіси та технології Web 2.0 для трансформації людей від споживачів контенту до його створювачів.

А. Каплан і М.Гейнляйн трактують соціальні медіа як «..групу Інтернет-базових додатків, що вибудовують ідеологічні та технологічні підвалиниWeb2.0., що дозволяє створення і обмін контентом UGC (user-generatedcontent)»[10].

Слід зазначити, що поява терміну «соціальні медіа» відбулася завдяки еволюціонуванню технології Web – від версії 1.0. до 3.0.Контент, який створюють користувачі, інтерактивність та швидке збільшення популярності Web 2.0ресурсів, створило сприятливі умови для того, щоб кожен користувач міг стати так званим «малим» медіа.

Погоджуємося з думкою вищезазначених авторів про те, що «соціальні медіа» – термін, який можна застосувати до будь якого веб-сайту або сервісу, який дозволяє користувачам взаємодіяти, співпрацювати, спілкуватися, ділитися даними або брати участь у будь-якій іншій соціальній активності.

Досліджуючи розбіжності між вищезазначеними термінами, про «новітні медіа» можна сказати, що цей термін охоплює появу різних видів цифрових, мережних та інформаційно-комунікаційних технологій другої половини XX ст. Зазвичай, до новітніх медіа відносять – веб-сайти, е-пошту, чати, 3D технології «віртуальної реальності» тощо. Відмінною рисою новітніх медіа можна вважати принципову зміну комунікаційної моделі, а саме –\– принцип старих (традиційних) медіа – «onetomany» трансформувався у «manytomany».

Підсумовуючи вищесказане, принципова відмінність полягає у тому, що *новітні медіа* є більш широким поняттям, яким називають всі новітні технології в комунікаціях, *соціальні медіа* – сервіси, де користувачі будь-яким чином взаємодіють з контентом. За висновком авторів[10], термін *новітні медіа*розуміють як більш загальний, який включає в себе поняття *соціальні медіа*.

Наступне словосполучення термінів, що потребує розгляду, це *технології Web 2.0.* Найвідомішим є визначення Т. О'Рейлі, що Web 2.0 – це методика проектування систем,які шляхом обліку мережних взаємодій, стає тим краще, чим більше людей ними користуються.

Значення цього терміну досі є предметом багатьох суперечок. В контексті соціальних медіа у нашому дослідженні заслуговують на увагу використання у Web 2.0 розробок для створення спільнот. У цьому процесі важливим є аспект соціалізації, у якому можна додати можливість індивідуального налаштування сайту з метою створення особистої зони для користувача для відчуття своєї унікальності; включити аспект заохочення,підтримки, довіри колективному розуму; наявність змагального аспекту дозволяє створеній спільноті саморегулюватися і ставити користувачам додаткові цілі присутності на сайті.

Резюмуючи, можна сказати про те, що відмінність соціальних медіа і технологій Web 2.0 полягає у площині предметного поля. Множини об'єктів двох понять збігаються, проте,якщо прослідкувати специфіку аспектів Web 2.0, то стає зрозумілим, що у ньому фокусується увага на технологіях, проте, як у соціальних медіа – на людях.

У контексті нашого дослідження більш детальної уваги потребує розгляд поняття «*електронні соціальні мережі*» (ECM), як одного з елементів соціальних медіа.

Нині спостерігається швидка популяризація сервісів соціальних мереж, постійно оновлюється функціонал інтерфейсу, з'являються нові можливості для користувачів.

Наприклад, нещодавно у мережі Facebook додано функцію запису, переглу та передачі відео.

У дослідженні Пінчук О. [6] представлено існуючу на даний час певну класифікацію видів наявних мереж, зокрема виділяють: «професійні» або «мережа професійних контактів» (LinkedIn, e-LearningPRO), «традиційні» або «універсальні» (Facebook, MySpace, Вконтакте, Одноклассники), «для авторських записів» (Twitter), «за інтересами» або «тематичні», «академічні» або «дослідницькі» (Academia.edu, ConnoteaCollaborativeResearch, ResearchGuide, Українські науковці у світі) та «освітні» (TheStudentRoom, TheMathForum, ePALSSchoolBlog, Yammer). Проте, кожна мережа має свій інтерфейс і цільове призначення, свою аудиторію та механізми роботи. Спеціалізовану, тематичну або профільну електронну соціальну мережу можна представити у вигляді сукупності множин: множина людей-учасників, множина інструментів мережі та ін. Освітні соціальні мережі об'єднують усіх суб'єктів навчального процесуй орієнтовані на взаємодію з метою підтримування реалізації академічних проектів, проведення наукових досліджень, або взаємодії з викладачами/учителями

Стрімкий розвиток ІКТ сприяє активізації процесу впровадження електронних соціальних мереж (ЕСМ) в освітню практику. ЕСМ уможливлюють обізнаність щодо сучасних освітніх тенденцій як зарубіжних, так і вітчизняних, ознайомлення з педагогічним досвідом колег шляхом налагодження контактів та створення професійно-орієнтованих спільнот, а також участі у спільних науково-практичних заходах. Створені у ЕСМ педагогічні спільноти є формою самоорганізації освітянської громади та можливим інструментом взаємодії між її суб'єктами і суспільством, що полегшують комунікацію й інтеграцію між представниками різноманітних соціальних груп. Як результат спільної діяльності різних груп користувачів у соціальній мережі накопичується величезна кількість навчальних матеріалів, доступних усім користувачам[3]. Також можна говорити про електронні соціальні мережі як нову форму навчальної і позаурочної праці, спосіб взаємодії з учнями/студентами та їхніми батьками, розширення виховного простору освітньої установи.

Серед багатьох спроб систематизувати наявні медіа, заслуговує на увагу авторська схема наявних медіа (рис. 1). На відміну від розглянутого вище розподілу медіа зазначеними авторами, на представленій схемі можна побачити інший підхід до класифікації, а саме: напрям новітніх медіа по-перше, доповнено новими елементами: *мобільні технології*,інші інші *креативні технології* (*Ambientmadia*), по-друге, «соціальні медіа» є окремим, логічним продовженням елементу Інтернет-медіа, а не його частиною, по-третє, на нашу думку, елемент «Соціальні медіа» має набагато ширше розгалуження елементів, ніж представлено на рисунку. На підставі здійсненого аналізу розглянутої схеми соціальних медіа можна відслідкувати три види зв'язків, а саме – паралельні, послідовні та обернені зв'язки взаємодії всіх елементів. Використання мережних технологій для досягнення нових освітніх результатів, створює умови для послідовного вирішення завдань індивідуалізації навчально-виховного процесу.

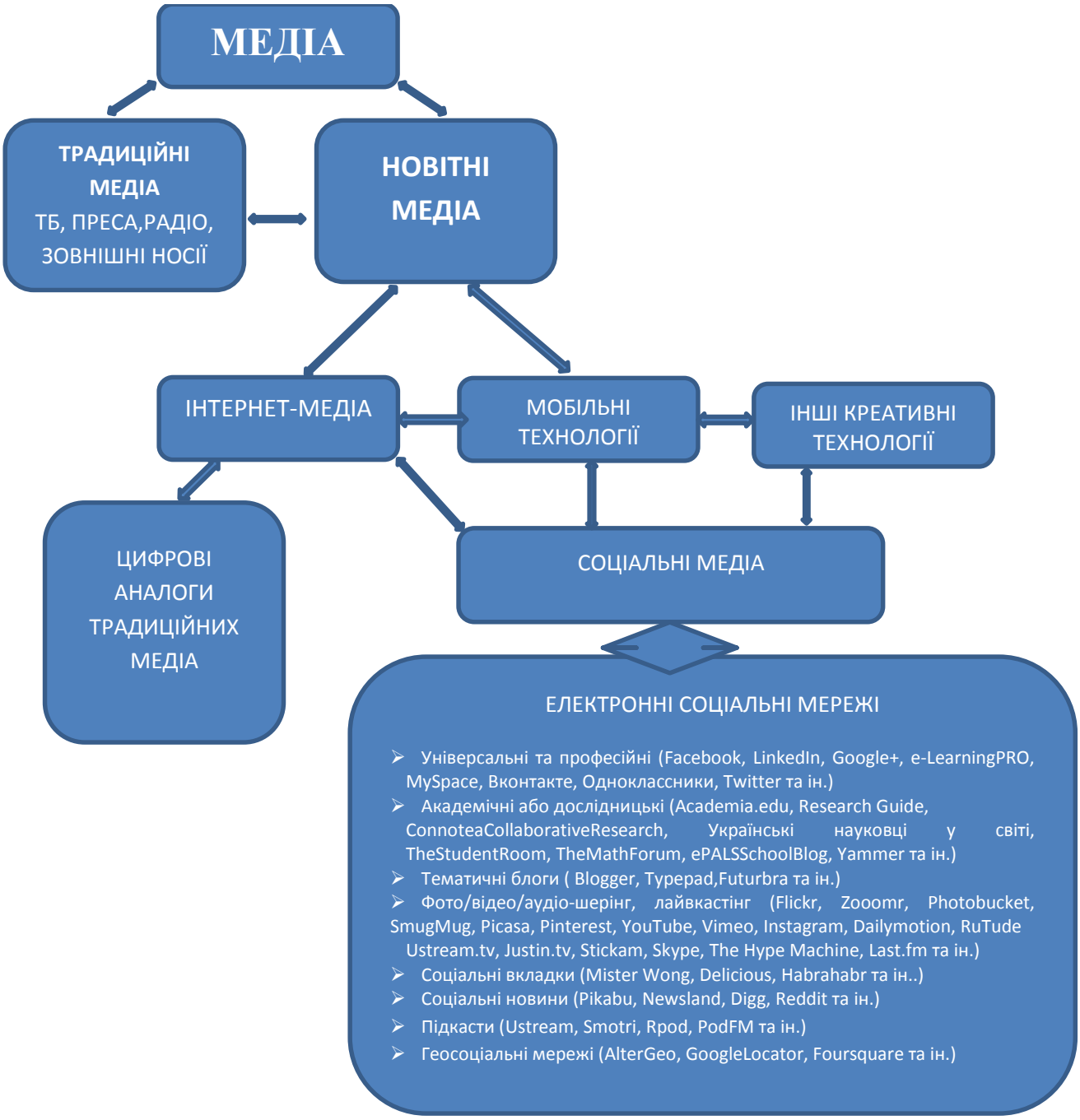

Рис. 1. Схема типологіїнаявних медіа

У загальному розумінні, новітні медіа, у поєднанні з педагогічними технологіями, дають підстави вести мову про освітні медіатехнології. Сучасні медіатехнології мають широкий діапазон застосування у навчальному процесі загальноосвітнього навчального закладу.

На основі аналізу багатьох теоретичних джерел ми дійшли висновку, що медіа технології спрямовані на взаємодію й передавання відомостей в соціумі. Тоді як суміжний термін «мультимедіа» описує технічну сторону процесу передавання даних, охоплюючи різноманітні способи подання даних – звукові, текстові, графічні, відео, анімаційні, можливо в одній системі, чи в поєднанні.

Здійснений аналіз робіт [1–11 та ін.]багатьох вітчизняних дослідників дає підставу розглядати опанування технічних знань як раціональне узагальнення інформації, отриманої в процесі практичної діяльності, а також наукових і технічних досліджень. Наразі важливе значення у засвоєнні нового матеріалу має його динамічність і характер та перебіг викладання. Медіатехнології застосовують потужний арсенал сервісів електронних соціальних мереж та можуть бути використані як засіб зовнішньої дії на розумову діяльність суб'єктів навчання, і як чинник, що діє уже на наявні знання, уміння та навички роботи з цифровими даними. Слід зауважити, що всі суб'єкти навчального процесу мають змогу самостійно працювати над навчальним матеріалом, отриманим з ЕСМ. Використання медіатехнологій під час навчання зводиться до поєднання різноманітних видів інформації: статичної і динамічної, віртуальних класів і демонстрації презентацій, електронних документів і наочності та яскравості.

У роботі [11] Саварин П. зазначає, що Консорціум Нових Медіа на замовлення Європейської комісії у 2015 році підготував доповідь про перспективи впровадження нових освітніх технологій у навчальний процес, де зазначив, що у найближчі роки за прогнозом європейських експертів в освіті все більше будуть використовувати електронні соціальні мережі, планшети і хмарні сервіси, а це, одразу ж змінить роль вчителя/викладача, а також розв'яже проблему цифрової безграмотності молоді[12].

Слід зазначити, що у Концепції[8], «…***медіаінформаційна грамотність***–МІГ (mediaandinformationalliteracy – MIL), визначена як сучасна стратегія ЮНЕСКО, що полягає у поєднанні традиційних концептів «медіаграмотності» та «інформаційної грамотності» в спільний концепт МІГ, що позначає комбінований набір компетенцій (знань, навичок і відносин), необхідних на сьогоднішній день для життя і роботи. МІГ розглядає всі види засобів масового інформування та інших постачальників інформації, таких як бібліотеки, архів, музеї та Інтернет, незалежно від використовуваних технологій. МІГ спрямована на розширення прав і свободи самовираження людей, забезпечення рівноправного доступу до інформації та знань і сприяння формуванню вільної, незалежної медіа- та інформаційної системи. Концепт МІГ передбачає визнання провідної ролі інформації і медіа в повсякденному житті. МІГ лежить в основі свободи слова та інформації, оскільки дає змогу громадянам зрозуміти функції засобів масової інформації та інших постачальників інформації, критично оцінювати їх зміст, а також ухвалювати обґрунтовані рішення, будучи як користувачами, так і виробниками інформації та медіа контенту».

Беручи до уваги зазначене вище визначення, вважаємо, що використання у навчальному процесі загальноосвітніх навчальних закладів сервісів електронних соціальних мереж, засобів ІКТ нового покоління, хмарних сервісів, буде сприяти формуванню медіаінформаційної грамотності суб'єктів освітнього процесу.

Аналізуючи функціональні можливості сервісів сучасних мережних технологій, зокрема сервісів електронних соціальних мереж,можна говорити про необмежені горизонти для застосування їх у навчальній, професійній, персональній та соціальній діяльності особистості, а саме:

- вільне володіння мережними сервісами надає можливість використання відкритих, безкоштовних і вільних електронних освітніх ресурсів для здійснення інноваційної діяльності;
- самостійне створення мережного навчального контенту;
- надання та отримання дистанційних консультацій;
- створення та участь у спільнотах за професійним напрямом і вподобаннями;
- освоєння нових концепцій інформаційно-освітнього середовища;
- опанування нових знань і формування нових навичок;

– колективна творчість і колективна взаємодія;
– критичне мислення;
– участь у діяльності мережевої спільноти[2].

Так,для здійснення інноваційної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах, наприклад, для створення цифрового сторітелінгу (від англ. *storytell*-розповідати історії)серед багатьох інших сервісів, можна скористатися такими сервісами:

– Closr (https://www.closr.it) – сервіс, за допомогою якого стає можливим виділяти мітками певні зображення на великому зображенні та додавати до них надписи, що є досить зручним інструментом під час підготовки повідомлень, рефератів проектів тощо.
– ZooBurst(http://www.zooburst.com)– сервіс, завдяки якому можна створювати будь-яку сторінку тексту або невеличку книжку до 10 сторінок, складати сценарії театральних сценок, поповнювати власні портфоліо тощо. Створені у такому сервісі медійні продукти можна переглянути під будь-яким кутом у 3D-просторі. На даний час активно використовується вчителями у проектно-творчій діяльності.
– Narrable (http://www.narrable.com)– використовується, коли для створення історії необхідно завантажити зображення зі звуковим файлом.
– Storify (https://storify.com) – цей сервіс дозволяє створювати статті, пости у мережі, де накопичуються тексти, зображення та відео джерела, а також ділитися ними з іншими;
– Metta(https://metta.org) – програма для створення відеолекцій та цифрових історій на основі тексту, зображень і відео.
– PowToon(https://www.powtoon.com) – сервіс з набором шаблонів і великою бібліотекою зображень для роботи з анімованими презентаціями;
– Moovly(https://www.moovly.com) – сервіс для створення анімованих презентацій із елементами скрайбінгу.
– Wideo і GoAnimate(https://goanimate.com) – програми для створення анімованих відеороликів за готовими шаблонами.
– Сервіси Pixton, Chogger і ToonDoo призначені для створення коміксів, у тому числі для створення мальованих коміків та коміксів на основі власних фотографій та картинок або галереї готових персонажів, фонів та предметів.

Наприклад, для вчителів-філологів перспективною є медіа технологія *лонгрід,* яку тільки починають використовувати у середовищі Інтернет. Це великі текстові матеріали з мультимедійним супроводженням, що розміщуються на сайтах і можуть активно використовуватися як навчальні тексти.

Наступним прикладом широкого застосування сервісів мережних технологій в освітній практиці є соціальна мережа *Pinterest.* Ця мережа є зовнішньою,відкритою для спілкуються не тільки суб'єктів певної групи, а й для залучених зовні користувачів. Як зазначають автори у роботі[1] безпосередньо зовнішні мережі використовують для залучення спонсорів, підтримки науково-методичної роботи, отримання неформальної освіти, партнерської роботи з культурно-освітніми установами тощо.

Соціальну мережу Pinterest *(https://www.pinterest.com) – можна розглядати як сервіс, орієнтований на візуальний контент, що комбінує ряд функціональних можливостей Twitter, Facebook та ресурсів соціальних закладок. Ця мережа надає можливість впорядкованого зберігання й обміну анотованими фото, картинками та відео-роліками за визначеним користувачем змістом. За допомогою мережі* **Pinterest** *можна створювати різноманітні навчально-тематичні каталоги з різних дисциплін,*

зберігати та систематизувати назви книг, фільмів й інші аудіовізуалізовані матеріали з навчальним контентом для подальшого цільового розповсюдження у різних мережах. Використання форми закладок, робить наші нотатки яскравими (до кожної нотатки можна додати зображення або відео фрагмент), дає змогу організувати тематичні дошки і розміщувати на них відомості або конкретні завдання. Кожне таке повідомлення (Pin) зберігає дані про сайт-першоджерело, де розміщено більш детальну інформацію, наявні коментарі інших користувачів мережі тощо. За допомогою цього сервісу можливо висвітлення перебігу та результатів проектної діяльності, розповсюдження й поширення різноманітних відомостей, зокрема освітніх. Для роботи вчителя з будь-якої дисципліни, на нашу думку, такий ресурс є досить корисним з точки зору додаткового джерела даних, а також зручною формою опанування знань. Всебічне використання всіх можливостей цієї мережі, водночас демонструє достатній або високий рівень медіакомпетентності вчителя та медіаграмотності учнів.

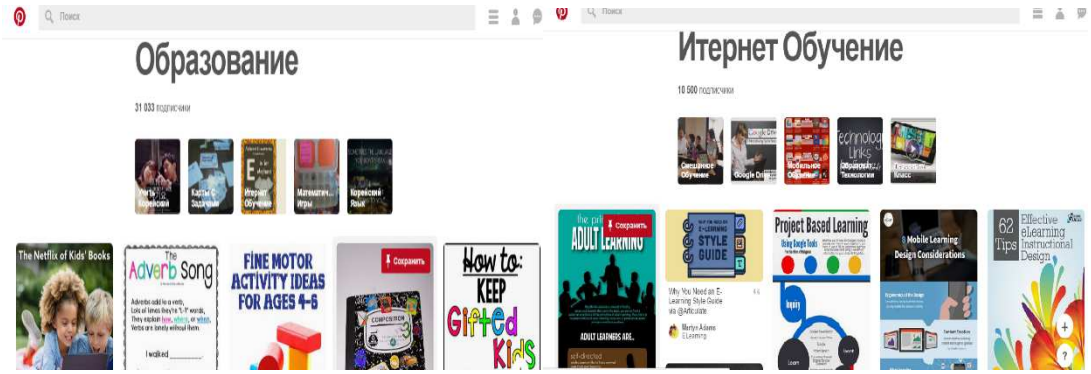

Рис. 2. Розділ «Освіта» у соціальній мережі ***Pinterest***

Аналізуючи вітчизняний досвід впровадження ІКТ технологій, сервісів Інтернет в освітню практику, цікавим виявляється інноваційна діяльність освітньої спільноти «Покоління Z» щодо розвитку інтелектуального потенціалу нової генерації українців (для дітей та підлітків 7–17 років) http://pokoleniez.com.ua/. Це, так би мовити, нове неформальне визначення сучасної молоді яка активно використовує сучасні ІКТ технології, засоби нового покоління з метою особистісного інтелектуального розвитку та підготовки себе для життєдіяльності у сучасному інформаційному просторі. Вони оволодівають новими навичками використання Інтернет технології, різноманітних соціальних медіа як сервісів, і як пристроїв, що безпосередньо сприяє формуванню медіаінформаційної грамотності. Це явище можна охарактеризувати як специфічний новий феномен, якому притаманне кліпове сприймання, мозаїчність, візуальне знання. Безумовно, зрозуміло, що поки вчителі опановують нові «технології майбутнього» та починають активно застосовувати їх у педагогічній практиці, то таке «цифрове покоління» молоді сприймає ці технології як сьогоденну необхідність та вимогу відкритого науково-освітнього простору сучасності.

Отже, підсумовуючи все вищесказане, можна стверджувати, що застосування сервісів мережних технологій як сучасного освітнього інструментарію сприяє по-перше, підвищенню якості навчального процесу,а по-друге формуванню медіаінформаційної грамотності суб'єктів освітньої діяльності, що дозволяє швидко реагувати на нові вимоги інформаційного суспільства.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, на підставі вищезазначеного можна дійти певних висновків:

На даному етапі розвитку освітньої галузі, використання у загальноосвітніх навчальних закладах електронних соціальних мереж можна вважати вимогою сьогодення. ЕСМ – будь то професійні або універсальні, академічні або дослідницькі, варто розглядати як технологічні комплекси організації й управління обміном електронними відомостями між суб'єктами навчально-виховного процесу, призначені для забезпечення горизонтального спілкування зацікавлених у ньому суб'єктів, об'єднаних спільними інтересами, інформаційними та освітніми потребами.

Нині соціальні медіа – це активна, відкрита, створена людиною, неієрархічна система, у якій відбулася фундаментальна зміна людської комунікативної культури. Електронні соціальні мережі,як елемент цієї системи, вважаємо досить новим, проте дуже динамічним феноменом сучасного інформаційного суспільства, та підґрунтям для формування медіаінформаційної грамотності.

У контексті нашого дослідження, заслуговує на увагу авторське представлення системи соціальних медіадля застосування в освітній практиці та здійсненні інноваційної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах.

Дослідження функціональних можливостей сервісів електронних соціальних мереж дають підставу стверджувати, що їх використання потребує відповідного рівня сформованості медіаінформаційної грамотності усіх суб'єктів освітнього процесу.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на вивчення нового напряму Інтернет діяльності, а саме курирування змісту цифрової інформації. Курирування змісту – це акт постійного виявлення, відбору і поширення кращого й релевантного он-лайнконтенту та інших Інтернет ресурсів з відповідної тематики або напряму, для того, щоб відповідати потребам конкретної цільової аудиторії. Вважаємо, що розвиток напряму цифрового курирування змісту є дуже актуальним на часі і, безперечно, може стати новим видом діяльності вчених і педагогів в освітній галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В.Ю. Литвинова С.Г. Корпоративні соціальні мережі як об'єкт управління освітньої соціальної системи / В.Ю. Биков, С.Г. Литвинова // Теорія і практика управління соціальними системами // Щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – №2. - 176с. –С. 73
2. Биков В.Ю.. Шишкіна М.П. Теоретико-методологічні засади формування хмаро орієнтованого середовища вищого навчального закладу / В.Ю. Биков, М.П. Шишкіна // Теорія і практика управління соціальними системами // Щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – №2. -176с. – С.40
3. Коневщинська О.Е. Розвиток медіаосвіти і медіакультури в умовах сучасного інформаційного суспільства [електронний ресурс] / Коневщинська О.Е. // ISSN Online: 2076-8184. Інформаційні технології і засоби навчання – 2016. Том 54, №4. С.32-41 Режим доступу: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1481
4. Коневщинська О.Е. Розвиток поняття інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників в аспекті використання соціальних електронних мереж [електронний ресурс]/ Коневщинська О.Е. // ISSN Online: 2076-8184. Інформаційні технології і засоби навчання – 2015. Том 45, №1. С.12-22 Режим доступу: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1196
5. Коневщинська О.Е. Формування медіакомпетентності старшокласників засобами електронних соціальних мереж [електронний ресурс] / Коневщинська О.Е. // Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України :Матеріали наукової конференції. – Київ: ІІТЗН НАПН України, 2016. – 228 с. – С.182-184. Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/166216/1/Tezy_IITZN_2016.4.PDF
6. Пінчук О.П. Історико-аналітичний огляд розвитку соціальних мережних технологій і перспектив їх використання у навчанні / О.П.Пінчук // ISSN Online: 2076-8184. Інформаційні технології і

засоби навчання – 2015. Том 48, №4. С.14-34 Режим доступу: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1267/949
7. How LinkedIn's 400 Million Members are Helping Build the Economic Graph Заголовок з екрану. Режим доступу: https://blog.linkedin.com/2015/10/29/400-million-members
8. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні Редакція 2016 року /[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya
9. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: посібник для вчителя / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза – К. : Центр вільної преси, Академія української преси, 2016 – 201 с. Заголовок з екрану. Режим доступу: https://issuu.com/aupfoundation/docs/mo
10. Шульга М.І. Система соціальних медіа у процесі інтеграції у маркетингові комунікації / М.І.Шульга // Заголовок з екрану. Режим доступу: http://naub.org.ua/?p=1245
11. Саварин П.В. Науково-теоретичні передумови застосування медіатехнологій у підготовці фахівців технічного профілю / П.В. Саварин // Науково-методичний журнал «Комп'ютер у школі та сім'ї» №4 – 2016. С.4
12. The NMC Horizon Report Europe: 2014Schools Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.erasmusplus.nl/_images/user/publicaties/2014-nmc-horizon-report-eu-en_online.pdf

Матеріал надійшов до редакції 13.10.2016 р.

ЭЛЕКТРОННЫЕ СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОВРЕМЕННЫХ СОЦИАЛЬНЫХ МЕДИА

Коневщинская Ольга Эммануиловна
к.пед. н., с.н.с., учений секретарь
Институт информационных технологий и средств обучения НАПН Украины, г. Киев, Украина
Ok17188vk@ukr.net

Литвинова СветланаГригориевна
к.пед.н., с.н.с., заведующая отдела технологий открытой обучающей среды
Институт информационных технологий и средств обучения НАПН Украины, г. Киев, Украина
litvinova@i.ua

Аннотация. В статье проанализировано сущность понятий терминологического ряда «медиа», «социальные медиа», «социальные электронные сети», «технологии Web 2.0» в плоскости исследуемой проблемы. Осуществлен анализ последних публикаций по исследованию возможностей использования сервисов социальных медиа с целью формирования медиаинформационной грамотности субъектов обучения и осуществления инновационной деятельности в образовательной практике. Представлено авторское видение системы социальных медиа в контексте применения их в общеобразовательных учебных заведениях. Исследована роль сетевых технологий в качестве необходимого дополнительного инструментария для повышения качества образовательного процесса. Проанализированы педагогический опыт использования сервисов электронных социальных сетей в обучении детей и молодежи.

Ключевые слова: новые медиа; социальные медиа; социальные электронные сети.

SOCIAL NETWORKS AS A COMPONENT OF MODERN SOCIAL MEDIA

Olga E. Konevchshynska
Ph.D., senior researcher, scientific secretary
Institute of Information Technologies and Learning Tools NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine
Ok17188vk@ukr.net

Svitlana G. Lytvynova
Ph.D., senior researcher, head of the Department of the open learning environment technology
Institute of Information Technologies and Learning Tools NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine
litvinova@i.ua

Abstract. In the article it has been analyzed the essence of terminological concepts such as "Media", "Social Media", "social electronic networks", "technology Web 2.0» in research sphere of the studied problem. There is given the analysis of recent publications on research of opportunities of social media services usage to form mediaand informational literacy training and implementation of innovation in educational practice. The author's vision of social media in the context of their use in secondary schools is presented. The role of networking as a necessary additional tool to improve the quality of the educational process is investigated. The pedagogical experience of using services of electronic social networks in teaching children and youth is analyzed.

Keywords: new media; social media; electronic social networks.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bykov V.Y.Litvinova S.G. Corporate social networks as an object of management education social system / VU Bulls, SG Litvinova // Theory and practice of social systems // quarterly scientific journal. - Kharkov: NTU "KPI», 2016. - №2. -176s. -P. 73 (in Ukrainian)
2. Bykov V.Y.Shishkina M.P. Theoretical and methodological principles of forming a cloud-based environment of the university / VU Bulls, MP Shishkin // Theory and practice of social systems // quarterly scientific journal. - Kharkov: NTU "KPI», 2016. - №2. -176s. - p.40 (in Ukrainian)
3. Konevshchynska O.E. The development of media education and media culture in today's information society [online] / O.E.Konevschynska // ISSN Online: 2076-8184. Information Technology and Learning Tool - 2016 Volume 54, №4. S.32-41. – Available from: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1481(in Ukrainian)
4. Konevshchynska O.E. The development of the concept of information-educational learning environment in terms of high school students use social electronic networks [online] / OE Konevschynska // ISSN Online: 2076-8184. Information technology and learning tools - 2015. Tom 45, №1. S.12-22. – Available from: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1196(in Ukrainian)
5. Konevshchynska O.E. Formation mediakompetentnosti seniors means of electronic social networks [online] / OE Konevschynska // Reporting Scientific Conference of the Institute of Information Technologies and learning NAPS Ukraine: Materials Conference. - Kyiv, Ukraine IITZN NAPS, 2016. - 228 p. - S.182-184. – Available from : http://lib.iitta.gov.ua/166216/1/Tezy_IITZN_2016.4.PDF(in Ukrainian)
6. PinchukO.P. Historical and analytical review of social networking technologies and prospects of their use in teaching [online] / O.P.Pinchuk // ISSN Online: 2076-8184. Information technology and learning tools - 2015. Volume 48, №4. S.14-34 . – Available from: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1267/949(in Ukrainian)
7. How LinkedIn's 400 Million Members are Helping Build the Economic Graph title screen. – Available from: https://blog.linkedin.com/2015/10/29/400-million-members
8. The concept of the introduction of media education in Ukraine Version 2016 / [online]. - . – Available from:http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya(in Ukrainian)
9. Mediahramotnist social sciences in the classroom: a teacher guide / Ed. Ivanov, A. Voloshenyuk, A. Mokrohuza - K. Centre Free Press, Academy of Ukrainian Press, 2016 - 201 p. Heading from the screen.. – Available from: https://issuu.com/aupfoundation/docs/mo(in Ukrainian)
10. Shulga, M.I. The system of social media in the integration of marketing communications [online] / M.I.Shulha // Header screen. Mode of access:http://naub.org.ua/?p=1245(in Ukrainian)
11. Savarin P.V. Scientific and theoretical background use media technologies in training technical profile / PV Savarin // Scientific and methodological magazine "Computer in School and Family» №4 - 2016. C.4(in Ukrainian)
12. The NMC Horizon Report Europe: 2014Schools Edition [online]. - . – Available from:http://www.erasmusplus.nl/_images/user/publicaties/2014-nmc-horizon-report-eu-en_online.pdf

Conflict of interest. The authors have declared no conflict of interest.

(cc) BY-NC-SA

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.